

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНО ЖУРИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ  
НА КАНДИДАТ В КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“  
В СА „Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЩОВ**

**СТАНОВИЩЕ**

***От:** доц. д-р Петя Емилова Попова, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“, катедра „Бизнес информатика“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов*

***Относно:** конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“, обн. в ДВ бр. 60/25.07.2025 г., с кандидат по конкурса гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова*

**1. Представяне на кандидата за участие в конкурса, научната специалност и катедрата, за нуждите на която се обявява конкурса**

Гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова е кандидат по обявен конкурс в ДВ бр. 60/25.07.2025 г., за заемане на академична длъжност „доцент“ по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8 Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“ за нуждите на катедра Бизнес информатика“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов.

**2. Основание за написване на становище**

Становището е изготвено на основание Решение на Факултетния съвет на факултет „Мениджмънт и маркетинг“, Протокол № 1/17.09.2025 г., Заповед на Ректора № 954/18.09.2025 г. на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов за определяне на състава на научното жури и решение от първото заседание на научното жури,

проведено на 29.09.2025 г. и Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов (ПРАС).

### **3. Персонална характеристика на кандидата:**

Кремена Мариянова Маринова-Костова е родена на 04.06.1985 година в град Свищов. През 2004 г. завършва средно специално образование в специалност „Машинна обработка на информацията“ в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ – Свищов. Същата година придобива втора степен на професионална квалификация „Счетоводител“ в ПДТГ „Димитър Хадживасилев“ – Свищов. През 2008 г. се дипломира като бакалавър по специалност „Информатика“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов и придобива допълнителна професионална подготовка по специалност „Икономическа педагогика“ в Центъра за следдипломно и факултативно обучение към СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. През 2009 година завършва и ОКС магистър по специалност „Бизнес информатика“, МП „Информационни технологии в бизнеса“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. През 2010 година е зачислена като редовен докторант към катедра „Бизнес информатика“ на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“, като през 2013 година придобива ОНС „доктор“, след успешна защита на дисертационен труд на тема „Усъвършенстване на електронните системи за управление на взаимоотношенията с клиентите във финансовия сектор“.

Кремена Маринова-Костова е назначена за асистент в катедра „Бизнес информатика“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ през 2013 г. През 2017 става главен асистент. От 2017 година е катедрен Научен секретар. Също така тя е секретар на 2 магистърски програми към катедра „Бизнес информатика“ – МП „Електронен бизнес и дигитални пазари“ и МП „Електронна търговия“.

Към месец август 2025 година общият трудов стаж на кандидата е 13 години 0 месеца и 6 дни, от които 11 години, 10 месеца и 21 дни като асистент/главен асистент в Стопанска академия.

Кремена Маринова-Костова е участвала в 3 екипни проекти за научни изследвания в областите на науката, в които Академията подготвя студенти и Докторанти, 1 инфраструктурен проект за провеждането на качествени и конкурентоспособни научни изследвания и 1 проект за частично финансиране на научен форум като член на екипа.

Също така е участвала в 3 краткосрочни мобилности с цел преподаване по програма „Еразъм +“ (Турция – 2 мобилности и Италия) и една научноизследователска

мобилност по проект BG05M2OP001-2.009-0026-C01 „Развитие капацитета на студентите, докторантите, постдокторантите и младите учени от Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – гр. Свищов, реализирана в Полша.

От 2020 година Кремена Маринова-Костова е член на Съюза на учените в България.

Съгласно справка от СА „Д. А. Ценов“ се потвърждава цялостно, за последните пет учебни години, изпълнение на изискванията за аудиторна и извънаудиторна заетост. Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова отчита заетост за последните пет академични години от 534,74 часа при норматив съгласно ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ от 360 часа.

Оценката от последната атестация на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова е „Много добра“.

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова още от началото на своята академична кариера се утвърждава като преподавател и изследовател в областта на теорията и практиката на бизнес информатиката. Това се потвърждава от представените от кандидата справки по конкурса, включващи научни разработки, академични учебни материали и разработени лекционни курсове (самостоятелно и в съавторство).

#### **4. Обща (количествена и качествена) оценка на учебно-преподавателската работа (на база на представените документи).**

От представените по конкурса доказателства за учебна работа на кандидата е видно богато портфолио от авторско учебно съдържание за осигуряване на учебни курсове в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

Кандидатът представя за рецензиране два академични учебника в съавторство, съгласно изискването на чл. 116, ал. 2, т. 5.1 от ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – най-малко два издадени учебника, обсъдени и приети на Катедрен съвет с двама вътрешни рецензенти. Към документите е приложен списък на двата представени учебника – „Бизнес информационни системи“ и „Информационна инфраструктура“. Допълнително, по същия член, са включени четири учебни материала – „Електронни системи за разплащания“, „Електронно управление“, „Основи на електронния бизнес“ и „Въведение в информационните системи“ също в съавторство.

По чл. 116, ал. 2, т. 5.2 кандидатът доказва разработване и преподаване на лекционни курсове за студенти в ОКС „бакалавър“ – 7 бр. и ОКС „магистър“ – 16 бр. (редовна, задочна и дистанционна форма).



## 5. Обща (количествена и качествена) оценка на научните изследвания и изследователската дейност (на база на представените документи).

Въз основа на Справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ в научна област 3. „Социални, стопански и правни науки” и на допълнителните изисквания, посочени в чл. 116, ал. 2, т. 1 от ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов на кандидатът по конкурса гл. ас. д-р Кремена Мариянова Маринова-Костова отчита следните публикации, обобщени по групи и брой точки:

- Група А – дисертационен труд – 50 точки;
  - Група В – хабилизационен труд – 100 точки;
  - Група Г – 27 публикации – 261.33 точки; (при минимално изискване от 200);
  - Група Д – 110 цитирания – 1495 точки, (при минимално изискване от 50);
- или общо **1906,33** точки (при минимално изискване от 400 точки).

По конкурса е представен за рецензиране един **монографичен труд** със следното библиографско описание: *Маринова-Костова, К. Изследване на потенциала на интернет технологиите за повишаване на дигиталната компетентност в образованието. Варна, "Знание и бизнес" - Варна, 12.2023, 194 с., ISBN: 978-619-210-070-4.*

Материалът има теоретико-приложен характер. В теоретичен аспект е насочен към изследване на дигиталната компетентност на обучаемите и обучителите и възможностите на интернет технологиите за развитие на този тип компетентност. Авторката на изследването развива тезата, че интернет технологиите предоставят мощни и разнообразни инструменти за повишаване на дигиталната компетентност в образованието, развивайки учебния процес, улеснявайки достъпа до информация и образователни ресурси, но и насърчават интерактивността, сътрудничеството и иновациите в учебната среда.

За доказване на изследователската теза, на първо място е разгледана дигиталната трансформация на образованието, идентифицирана е ролята на информационните технологии в образованието, изследвана е същността на електронното обучение, представена е концепция за дигитална образователна екосистема, дефинирана е същността на дигиталната компетентност. На второ място, е изследвано приложението на интернет технологиите в образованието като е очертано историческото развитие на тези технологии и по-конкретно на уеб технологиите, анализирани са възможностите на водещите интернет технологии за тяхното прилагане в образователния процес с цел

подобряване на дигиталната компетентност, очертани и изведени са специфичните приложения и ползи от интернет технологиите за обучението на лицата със специални образователни потребности.

В приложен аспект, базирайки се на авторови анкети, в монографичния труд са представени резултатите от изследване на състоянието, тенденции и предизвикателства при използването на интернет технологиите за повишаване на дигиталната компетентност в образованието в България.

Предложеният за рецензиране монографичен материал има съдържание и форма на завършено самостоятелно изследване по актуален и значим проблем, както за теорията, така и за практиката на образователните институции в България. Езикът на изложението е научен и демонстрира отлична теоретична подготовка, практически опит и висок професионализъм. Обемът от 194 страници съответства на наложените се стандарти за подобен тип научни разработки. По отношение на инструментариума в изследването е използвано разнообразие от научни подходи и методи като дедуктивния и индуктивния подходи, сравнителния подход, системния анализ, анкета, и др. Изследването се базира на 158 актуални и авторитетни литературни източници и 69 интернет източници, онагледено е с подходящи фигури, таблици и диаграми.

Кандидатът за доцент е представил **книга на базата на защитен дисертационен труд** със заглавие *Усъвършенстване на електронните системи за управление на взаимоотношенията с клиентите във финансовия сектор. Свищов, Академично издателство - Ценов-, 12.2023, 186 с., ISBN: 978-954-23-2448-5.*

За участие в конкурса кандидатът е представил **4 студии, 8 статии и 14 доклада**. От тях 8 (3 статии и 5 доклада) са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Scopus и Web of Science. В изпълнение на чл. 116, ал. 2, т. 6 – Да има най-малко 1 (една) научна публикация в реферирани издания в Scopus и/или Web of Science са представени 8 научни публикации.

Публикациите са структурирани в няколко основни тематични направления, всяко от които притежава съществена научна стойност и представя различни изследователски гледни точки и подходи. Основен акцент е поставен върху дигиталните екосистеми и платформи, приложението на Big Data и Интернет на нещата (IoT) в икономиката и туризма, развитието на финансовите и бизнес технологии, както и върху процесите на дигитална трансформация в образованието.



Представените по конкурса научни публикации са в обем, напълно съответстващ на изискванията на действащата нормативна уредба. Техните високи качествени характеристики – задълбочен анализ на изследваната проблематика, методологическа прецизност, наличие на значими приноси и възможности за практическо приложение – свидетелстват за високата подготовка, мотивация и научна зрялост на кандидата.

Съгласно чл. 116, ал. 3 публикациите, представени за конкурса, не дублират тези за придобиване на ОНС „доктор“. Към документите е приложен списък на публикациите на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова, представени по конкурса за ОНС „доктор“, съгласно изискванията на НАЦИД.

#### **6. Характеризиране на научните приноси (новости; обогатяване на съществуващите знания; приложение на научно-практически постижения).**

В Справката за научните и научно-приложните приноси в представените за рецензиране публикации и материали по чл. 118, ал. 1, т. 17 от ПРАС в СА „Д. А. Ценов“ на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова са открити две основни направления на научните приноси.

Представените научни публикации и материали на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова обхващат широк спектър от актуални проблеми в областта на дигиталната икономика и приложението на изчислителната техника в стопанската практика. Те демонстрират висока научна и методическа зрялост, задълбоченост на анализа и умение за интердисциплинарен подход при изследване на сложни социално-икономически и технологични процеси.

В научно отношение приносите на кандидата са свързани със систематизацията на областите на дигиталната компетентност и изграждането на концепция за дигитална образователна екосистема; дефинирането на модели за повишаване на компетентностите на преподаватели и обучаеми; изясняване на концепцията за дигитална екосистема на туристическа дестинация и анализ на нейната структура и икономически потенциал; разработване на концептуални рамки за взаимодействието между Big Data, IoT и бизнес процесите; теоретично обосноваване на архитектурата на мобилния портфейл и дигиталната трансформация на големите предприятия.

Научно-приложните приноси имат значим методически и емпиричен характер. Сред тях се открояват разработеният интегриран модел за дигитални платформи в туризма, предложението за използване на ПИК на НАП като универсален идентификатор за електронни услуги, както и моделите за внедряване на дигитална

трансформация в големи предприятия. Емпиричните изследвания допринасят за оценка на нивото на дигитална компетентност в образованието, степента на дигитализация на туристическите дестинации и готовността на българския бизнес за интегриране на Big Data и IoT технологии.

Обобщено, научните и научно-приложните приноси на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова се отличават с актуалност, оригиналност и висока практическа значимост. Те утвърждават кандидата като зрял изследовател с трайни интереси в областта на дигиталната трансформация, интелигентните технологии и приложението им в икономическата и образователната среда.

#### **7. Академична известност – цитиране на кандидата в публикации на други научни работници.**

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова се ползва с уважение както в академичната общност, така и извън нея, благодарение на умението си да поддържа професионална, етична и отговорна комуникация със студенти, колеги-изследователи, преподаватели и представители на практиката. Това нейно качество допринася съществено за високото ниво на преподавателската и научноизследователската ѝ дейност.

Справката за цитирането на нейните трудове показва, че те са получили широк научен отзвук – общо 110 цитирания, от които 93 в издания, индексирани в утвърдени международни бази данни, 3 в научно рецензирани монографии и колективни трудове и 14 в нереферирани, но рецензирани издания.

Гл. ас. д-р Маринова-Костова активно участва в национални и международни научно-практически конференции, както и в разработването на научни и образователни проекти. Тази активност повишава нейната научна видимост, утвърждава авторитета ѝ в академичните среди и аргументира кандидатурата ѝ за академичната длъжност „доцент“.

#### **8. Допуснати слабости, критични бележки, препоръки.**

Нямам критични бележки към кандидата по конкурса.

#### **9. Обобщена оценка – заключение и становище.**

Въз основа на становището си, изразявам мнение, че учебно-преподавателската дейност и научната продукция на кандидата напълно съответстват на нормативните критерии за заемане на академичната длъжност „доцент“. Представените справки,

документи и публикации ясно доказват наличието на съществени научни и научно-приложни приноси с висока теоретична и практическа стойност.

На основание на изложеното изразявам категорична положителна оценка за кандидатурата на гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова и подкрепям нейното избиране на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Приложение на изчислителната техника в икономиката“.

---

Свищов,  
20.10.2025 г.

Рецензент:  
(доц. д-р Петя Емилова)